

Naar een vernieuwend en modern sociaal stelsel voor zelfstandigen

Gast: Cristel van de Ven, Voorzitter Vereniging Zelfstandigen Nederland (VZN)

Ons huidige sociale zekerheidsstelsel kan niet meer overweg met de moderne arbeidsmarkt, waarbij mensen regelmatig van baan, contract- en rechtsvorm wisselen. Het piept en kraakt in zijn voegen en loopt op z'n achterste benen. De afgelopen decennia is het stelsel stap voor stap versoberd. Mensen met de minste werkzekerheid worden hierdoor het hardst getroffen. De coronacrisis heeft dit pijnlijk duidelijk gemaakt. Het besef groeit dat dit zo niet langer kan. Ons stelsel moet hoognodig op de schop. Daar is iedereen het inmiddels over eens. Hoe? Dat is de vraag.

Als de vernieuwing van het sociale zekerheidsstelsel net zo veel tijd in beslag neemt als de vernieuwing van het pensioenstelsel zijn we jaren verder. Daar kunnen en willen de ruim 1 miljoen zelfstandigen die Nederland kent niet op wachten. Vereniging Zelfstandigen Nederland (hierna; VZN) wil daarom een stevige steen bijdragen aan de modernisering van de arbeidsmarkt en ons sociale stelsel. Dit doen we onder andere door het voortouw te nemen om zelfstandigen ervaring te laten opdoen met een modern, flexibel en op het individu ingericht sociaal model, bovenop een aantal collectieve basisvoorzieningen. Wij noemen dit het 'trampolinemodel'. Een trampoline vangt je op wanneer je valt, en geeft je een zetje mee wanneer je een sprong waagt. Vertaald naar sociale zekerheid zorgt het trampolinemodel dus enerzijds voor een goed vangnet wanneer het even tegenzit, en heeft het anderzijds een opstuwende werking voor zelfstandig ondernemers die zich willen ontwikkelen. Want niets is belangrijker dan weerbaar en wendbaar te zijn op de arbeidsmarkt. Dat geldt overigens niet alleen voor zelfstandigen, maar voor alle werkenden. Op termijn zou het daarom, wat VZN betreft, mogelijk moeten zijn dat *alle* werkenden gebruik kunnen maken van een individuele trampolinerekening. Maar laten we, om het behapbaar te houden, starten met een rekening voor zelfstandig ondernemers.

Hoe ziet ons voorgestelde trampolinemodel er op hoofdlijnen uit? Het meest kenmerkend is dat het niet voor elk risico een aparte premie kent met een dik wetboek aan spelregels dat bepaalt wanneer iemand recht heeft op een uitkering, hoe hoog en hoe lang. Nee, dat bepalen mensen zelf. Simpel, omdat ze de beschikking krijgen over een eigen budget waar men 100% zeggenschap over heeft. Zelfstandigen kunnen het budget aanwenden om weer aan het werk te komen bij arbeidsongeschiktheid, vraaguitval of werkeloosheid, of voor re-integratie en om- en bijscholing. Het potje is ook beschikbaar als aanvulling op bijvoorbeeld de AOW, voor loopbaanswitches en voor een inkomen wanneer een zelfstandige daar tijdelijk zelf niet in kan voorzien – door ellende zoals een coronapandemie of door vrije keuze voor bijvoorbeeld een sabbatical. Kortom, sociale zekerheid op maat van de zelfstandige.

Hoe financieren zelfstandig ondernemers hun trampolinerekening? Wij stellen ons twee geldstromen voor. De eerste is de verplichting voor zelfstandigen om zelf geld te storten op hun trampolinevoorziening. Bij het bepalen van tarieven en prijzen, dien je dan rekening te houden met het aanleggen van deze buffer. Het is belangrijk om voldoende te verdienen om vandaag een boterham te kunnen eten én geld opzij te zetten voor het afdekken van sociale- en ondernemersrisico's. De tweede geldstroom is een fiscale stimulans vanuit de overheid, bijvoorbeeld door het ombouwen van huidige fiscale regelingen – zoals de zelfstandigenaftrek - voor dit doel, gericht op duurzaam zelfstandig ondernemerschap. Daar worden mensen beter van, want ze zijn minder kwetsbaar voor schommelingen in de economie en op de arbeidsmarkt. En we zijn af van het veelgehoorde argument dat zelfstandigen niet meebetalen aan de sociale zekerheid in dit land.

Het nieuwe kabinet staat voor de opgave de discussies, voorstellen en rapporten van de afgelopen jaren over de arbeidsmarkt om te zetten in concreet beleid en in werkbare wet- en regelgeving. Ik hoop dat zij zullen kijken naar onze voorstellen. Met het creëren van een eigen rechtspositie voor zelfstandigen op de arbeidsmarkt inclusief een modern sociaal stelsel, maken we een wezenlijke stap richting een toekomstbestendige en inclusieve arbeidsmarkt met volop ruimte én zekerheid voor zelfstandigen.

Meer weten? Schrijf je dan in voor het [KPS webinar op 15 februari 2022](#)¹ met het thema 'Duurzaam inkomen voor later voor ondernemer en zelfstandige'

¹ KPS leden kunnen zich [hier](#) aanmelden voor het webinar